

קמו.

שבחים גדולים להקדושי-בורך-הוא והיאך דוד אמר בדין הוא לאהוב אותו על כל הטובות שעשה לו כמה ניסים ואינו יודע מה גמול ישלם לו שאי אפשר להשיב לו על כל הגמול שעשה עמו:

א אֶהְבֵּתִי כִּי־יִשְׁמַע | יְהוָה אֶת־קוֹלִי תַחֲנוּנָיִ: ב כִּי־הִטָּה אֹזְנוֹ לִי וּבִימֵי אַקְרָא: ג אֶפְפוּנִי | חֲבַל־מָוֶת
וּמִצְרֵי שְׂאוֹל מִצְאוּנִי צָרָה וַיְגֹזֶן אִמְצָא: ד וּבְשֵׁם־יְהוָה אַקְרָא אָנֹהּ יְהוָה מִלְטָה נַפְשִׁי: ה חַנּוּן יְהוָה
וַצַּדִּיק וְאֱלֹהֵינוּ מֵרַחֵם: ו שֹׁמֵר פְּתָאִים יְהוָה דְּלֹתֵי וְלִי יְהוֹשִׁיעַ: ז שׁוֹכֵן נַפְשִׁי לְמִנְחֹתַי כִּי־יְהוָה גָּמַל
עָלָיו: ח כִּי חֲלַצְתָּ נַפְשִׁי מִמָּוֶת אֶת־עֵינַי מִן־דַּמְעָה אֶת־רַגְלִי מִדָּחִי: ט אֲתַהַלֵּךְ לִפְנֵי יְהוָה בְּאַרְצוֹת
הַחַיִּים: י הֵאֱמַנְתִּי כִּי אֲדַבֵּר אֲנִי עֲנִיתִי מְאֹד: יא אֲנִי אֲמַרְתִּי כַחֲפוּי פְלִהָאָדָם כְּבוֹב: יב מִה־אֲשִׁיב לִיהוָה
כִּלְתַּגְּמוֹלוֹהִי עָלַי: יג כּוֹס־יִשׁוּעוֹת אֲשָׂא וּבְשֵׁם יְהוָה אַקְרָא: יד גִּדְרֵי לִיהוָה אֲשַׁלֵּם נִגְדָה־נָא לְכָל־עַמּוֹ:
טו יִקַּר בְּעֵינַי יְהוָה הַמּוֹתֶה לְחַסְדָּיו: טז אָנֹהּ יְהוָה כִּי־אֲנִי עֲבַדְךָ אֲנִי־עֲבַדְךָ בְּנ־אֲמַתְךָ פִּתְחַת לְמוֹסְרֵי:
יז לָךְ אֲזַבַּח וְכַח תּוֹדָה וּבְשֵׁם יְהוָה אַקְרָא: יח גִּדְרֵי לִיהוָה אֲשַׁלֵּם נִגְדָה־נָא לְכָל־עַמּוֹ: יט בַּחֲצֹרוֹת |
כִּי־תִתְּנוּ יְהוָה בְּתוֹכְכִי יְרוּשָׁלַם הַלְלוּיָהּ:

קמו.

מומור משני פסוקים רמזו על ימות המשיח וישראל בתפארתם ולכן הללויה כולם כי אז כולם יקראו בשם ה':

א הִלְלוּ אֶת־יְהוָה כְּלִגְוִים שִׁבְחוּהוּ כְּלִהָאֲמִים: ב כִּי גָבַר עָלֵינוּ | חֲסִדּוֹ וְאֶמְתִּי־יְהוָה לְעוֹלָם הַלְלוּיָהּ:

המשך ביאור למסכת סנהדרין ליום שישי עמ' ב

33 והרי הוא לא כִּהְיִינוּ בכך, דִּאֵלּוּ הֵמָּן עֲבוּדוֹהוּ רַק מִיָּדָהּ, והעובדים
34 אותו לא נתחייבו על עבודתם, וְהָכֵא - כאן בברייתא מדובר
35 באופן דְּלֵאוּ מִיָּדָהּ - שאין עובדים אותו מיראה אלא כדי לקבלו
36 עליהם לאלוה, ולכן אסור וחייבים על כך.
37 אביי מביא ראייה נוספת לשיטתו: וְאִמְרַ אַבְיִי, מִנָּא אֲמִינָא לָהּ - מנין
38 לי שאף העובד מאהבה ומיראה חייב, דְּתַנָּא בְּרִייתָא, אימתי כִּהְיִינוּ
39 מְשִׁיחַ - כהן גדול המשוח בשמן המשחה חייב חטאת כששגג
40 בְּעֲבֹדַת כּוֹכְבִים, רַבִּי אֹמְרִי, אִף בְּשִׁנְתַּת מַעֲשָׂה, דהיינו כשעשה
41 מעשה מסוים לעבודה זרה וסבר שאופן זה מותר, אף שלא נעלם
42 ממנו עצם האיסור על עבודה זרה, כיון שדינו כחידד שחטא
43 שחייב אף על שגגת מעשה. וְהַקְּמִים אִוְסְרִים, אינו חייב בו אלא
44 בְּהַעֲלֵם דְּבָרָה, כלומר, שעבד עבודה זרה ושכח שיש איסור בעבודה
45 זרה, משום שאף גבי עבודת כוכבים כששגג דינו כדיון ציבור
46 שחייבים רק על שגגת 'העלם דבר'. וְשׁוּיָן רַבִּי וְחַכְמִים בְּכַר, שָׂאם
47 הכהן משיח נתחייב קרבן חטאת על עבודה זרה, יקיים את חיובו
48 בְּהַבֵּאת שְׁעִירָה קָדִין חֲדָי שחטא בעבודה זרה, ואף שחכמים
49 סוברים שלגבי אופן השגגה אין דינו כחידד, מודים הם לענין מין
50 הקרבן שמתחייב בו שדינו כחידד. וְכִן שׁוּיָן הֵם לַעֲנִין שָׂאִין הַכּוֹהֵן
51 משיח מביא אֲשֶׁם תְּלוּי בְּכָל הַחֲטָאִים שבתורה, אם לא נודע לו
52 שחטא בהם, כפי שמביא שאר יחיד שחטא, ואף רבי הסובר שחייב
53 אף בשגגת מעשה כחידד, מודה לענין אשם תלוי שאינו מביאו
54 כחידד אף בעבודה זרה. ובברייתא זו יש לברר, הֵאֵי שִׁנְתַּת מַעֲשָׂה
55 בְּעֲבֹדַת כּוֹכְבִים חֲדָי דְּמִי - באיזה אופן של שגגת מעשה מדובר,
56 אִי קָשְׁרִי - אם הכהן משיח טעה וסבר ששִׁבְתַּת הַכְּנֻסֶת הוּא וְהַשְׁתַּחֲוֶה
57 לו, הֲרִי לא התכוין כלל להשתחוות לבית, אלא כוונת לבו
58 להשתחוות לִשְׁמַיָם, דהיינו לה' ששיכן שמו על בית הכנסת, ואין
59 כאן השתחואה לעבודה זרה לא שבווג ולא במזיד, אֲלֵא וְדָא
60 מדובר בְּהוֹא אֲנִיְדָמָא - שראיה צלם בדמות המלך, שהיו רגילים
61 לעשותו ולהשתחוות לו לכבוד המלך, וישנם צלמים שאף עובדים
62 אותם כעבודה זרה, ואותו צלם שראה עבדוהו ולא ידע וְהַשְׁתַּחֲוֶה
63 לו. גם באופן זה יש לברר, אִי קָבְלִיה עָלֵיהּ בְּגָלוּתָהּ כשהשתחוה לו,
64 הלא התכוין לעבודו וְמוֹיֵד הוּא, וחייב מיתה ולא קרבן,

1 וְאִמְרַ אַבְיִי, מִנָּא אֲמִינָא לָהּ - מהיכן אני מוכיח את דברי, שהעובד
2 מאהבה או מיראה חייב, דְּתַנָּן בְּמִשְׁנָה (לעיל ס). הַעֲבֹד עֲבֹדַת
3 כּוֹכְבִים, אַחַד הַעֲבֹד כּוֹ' ואחד המזבח ואחד המקטר, ויש לבאר
4 את כוונת המשנה ב'אחד העובד', וכי שאר הדברים האמורים
5 במשנה כגון המזבח והמקטר אינן עבודות, מֵאֵי לָאוּ - האם אין
6 כוונתה לומר אַחַד הַעֲבֹד אִף מֵאֵהֶבָה וּמִיָּדָהּ, ואחד המזבח לשם
7 אלוהות חייבים, וכאביי הסובר שאף העובד מאהבה ומיראה
8 חייב.
9 רבא דוחה את הראיה: וְרַבָּא אֲמַר לָהּ, לָאוּ - אין כוונת המשנה
10 ב'אחד העובד' לומר שאף עובד מאהבה ומיראה חייב, אלא
11 בְּדִמְרִין רַבִּי יְרֵמְיָה לַעֲלִי (ע"פ) שכונתה 'אחד העובד' כדרכה
12 חייב בכל העבודות, ובשלא כדרכה חייב רק בארבע העבודות,
13 זביחה, קיטור, ניסוך והשתחואה.
14 אביי מביא ראייה שניה: אֲמַר אַבְיִי, מִנָּא אֲמִינָא לָהּ - מהיכן מוכח
15 כדברי שאף העובד מאהבה או מיראה חייב, דְּתַנָּא בְּרִייתָא, נאמר
16 נאמר על אלוהים אחרים (שמות כ ה) 'לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לָהֶם', ותיבת
17 'לָהֶם' מיותרת שהרי עליהם מדבר הפסוק, אלא באה ללמד
18 שדווקא לָהֶם אִי אֵתָהּ מִשְׁתַּחֲוֶה, אֲבָל אֵתָהּ מִשְׁתַּחֲוֶה לְאָדָם כְּמוֹתָהּ,
19 שסתם אדם אינו נחשב לעבודה זרה ומותר להשתחוות לו. וְכֹל
20 היית לפרש שמותר להשתחוות אֲפִילוּ לַעֲבֹד - לאדם שעשה
21 עצמו עבודת כוכבים כִּהְיִינוּ, תְּלִמּוּד לֹמְרִי (ע"פ) וְלֹא תַעֲבֹדֶם, שהוא
22 מותר ללמדנו שאדם שעשה עצמו עבודה זרה אסור להשתחוות
23 לו, משום שבכך עובדים אותו. מוכיח מכאן אביי, וְהָאֵי הֵמָּן מִיָּדָהּ
24 הוּא נַעֲבָד - והרי השתחוה להמן ועבדוהו בכך רק מיראת המלך,
25 שנאמר (אסתר ג א) 'וְכָל עֲבָדֵי הַמֶּלֶךְ וְגו' כְּרַעִים וּמִשְׁתַּחֲוִים לְהֵמָּן כִּי
26 כֵן צָוָה לוֹ הַמֶּלֶךְ', ומכל מקום מבואר בברייתא שאסור
27 להשתחוות לאדם כזה, ומוכח שעבודה מיראה אסורה כשאר
28 עבודה זרה, ואם כן גם חייב עליה.
29 רבא דוחה את הראיה: וְרַבָּא טוֹבֵר, שאין כוונת הברייתא שהעובד
30 כפי שעבדו את המן ממש היא חייב, אלא כוונתה לחייב את
31 העובד את מי שהוא כִּהְיִינוּ במקצת וְלֹא כִּהְיִינוּ במקצת, כלומר, הרי
32 הוא כִּהְיִינוּ בכך דִּאֵהוּ גוֹפִיָה - שהוא עצמו נעשה עֲבֹדַת כּוֹכְבִים,